

УДК 81'27:159.923.2

DOI <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2024.3.8>

О. Г. ГУДЗЕНКО

*кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та психології,
Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти, м. Луцьк, Україна
Електронна адреса: o.gudzenko@vippro.org.ua
<https://orcid.org/0000-0003-2028-7697>*

Т. В. ПАСТРИК

*доктор психологічних наук, доцент, в.о.ректора,
КЗВО «Волинський медичний інститут», м. Луцьк, Україна
Електронна адреса: tetiana_pastryk@vmi.volyn.ua
<https://orcid.org/0000-0002-6329-9607>*

А. М. ЛАЗЬКО

*кандидат психологічних наук, проректор з науково-педагогічної роботи,
КЗВО «Волинський медичний інститут», м. Луцьк, Україна
Електронна адреса: alla_lazko@vmi.volyn.ua
<https://orcid.org/0000-0002-7731-4361>*

Н. П. ГАЛЬЧУН

*доктор філософії зі спеціальності Освітні, педагогічні науки,
завідувач кафедри дисциплін загальної підготовки,
КЗВО «Волинський медичний інститут», м. Луцьк, Україна
Електронна адреса: nataliia_halchun@vmi.volyn.ua
<https://orcid.org/0000-0003-0431-638X>*

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ МЕХАНІЗМИ ВПЛИВУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА КОМУНІКАТИВНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ

У сучасному динамічному світі комунікація стає ключовим інструментом соціальної взаємодії, професійного розвитку та особистісної реалізації. Представлена наукова стаття присвячена комплексному дослідженню психолінгвістичних механізмів впливу емоційного інтелекту (ЕІ) на особливості мовленнєвої поведінки та комунікативної ефективності. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю глибшого розуміння взаємозв'язку між емоційним інтелектом, мовленнєвими стратегіями та якістю міжособистісної комунікації.

Наукова розвідка ґрунтується на теоретичному аналізі та узагальненні сучасних психолінгвістичних досліджень, що розкривають багатогранний вплив емоційного інтелекту на комунікативні процеси. У статті системно розглянуто ключові аспекти взаємодії емоційного інтелекту та мовленнєвої поведінки: від адаптивності мовлення до формування емпатійних комунікативних стратегій.

Дослідження демонструє, що особи з високим рівнем емоційного інтелекту володіють унікальною здатністю до гнучкої мовленнєвої адаптації, точного розпізнавання емоційних станів співрозмовників та ефективної вербальної й невербальної комунікації. Особливу увагу приділено аналізу впливу ЕІ на розвиток емпатії, що виявляється у здатності не лише сприймати, але й глибоко розуміти емоційний контекст спілкування.

Результати дослідження підтверджують визначальну роль емоційного інтелекту у формуванні комунікативної компетентності, особливо в освітньому та професійному середовищах. Науковці наголошують на необхідності впровадження спеціальних програм розвитку ЕІ, які сприятимуть підвищенню ефективності міжособистісної взаємодії, зниженню конфліктності та створенню сприятливого комунікативного простору.

Подальші перспективи дослідження включають вивчення впливу ЕІ на невербальні аспекти комунікації, культурні особливості комунікативної поведінки та потенціал цифрових технологій у розвитку емоційно інтелектуальної комунікації.

Ключові слова: емоційний інтелект, психолінгвістика, комунікативна компетентність, мовленнєві стратегії, емпатія.

Постановка проблеми. У сучасному світі, де комунікація відіграє ключову роль у побудові ефективних міжособистісних та професійних відносин, вивчення психолінгвістичних аспектів мовлення стає надзвичайно актуальним. Особливу увагу привертають дослідження, що зосереджуються на зв'язках між емоційним інтелектом, емпатією та когнітивною гнучкістю, оскільки саме ці чинники визначають якість взаємодії в різних соціальних і культурних контекстах. Такі аспекти, як здатність до емоційного розуміння, управління емоціями, а також адаптація мовленнєвих стратегій до специфіки комунікаційного середовища, відкривають нові можливості для аналізу і вдосконалення мовленнєвих навичок.

У світлі цього, стаття, яку ви аналізуєте, розглядає ключові механізми впливу емоційного інтелекту на психолінгвістичні особливості мовлення. Вона підкреслює важливість розвитку таких характеристик, як пластичність мовлення, емоційна насиченість висловлювань та здатність до інтроспекції, у формуванні ефективної комунікації. Це дослідження акцентує увагу на важливості інтеграції емоційного інтелекту в освітній і професійний процес, що є стратегічно важливим для розвитку компетенцій майбутніх фахівців.

Аналіз попередніх досліджень. Сучасні психолінгвістичні дослідження зосереджені на комплексному вивченні взаємозв'язку між емоційним інтелектом, мовленнєвими стратегіями та комунікативною компетентністю [Hussain : 42], [Гудзенко : 45]. Аналіз наукових джерел дозволяє виділити кілька ключових напрямків досліджень. Емоційний інтелект і мовленнєві особливості: дослідження М. Жиліна та колег підтверджують визначальну роль емоційного інтелекту (EI) у формуванні мовленнєвої поведінки. Науковці встановили, що особи з високим рівнем EI краще усвідомлюють власні емоції, точніше розпізнають емоційний стан співрозмовників, демонструють вищу здатність до ефективного вербального та невербального спілкування, мають більшу гнучкість мовлення, здатні адаптувати комунікативні стратегії до контексту. Вплив лінгвістичних здібностей на соціальний інтелект: дослідження С. Даги та Г. Райана присвячене вивченню впливу багатомовності на розви-

ток емпатії та когнітивної гнучкості. Комунікативна компетентність у професійному середовищі: дослідження О. Чайковської, Л. Мельник та Л. Кузьо розкрило зв'язок між комунікативно-мовленнєвою компетентністю та просоціальною поведінкою. Психолінгвістичні механізми внутрішнього мовлення: М. Вергара у своєму дослідженні розглядає внутрішнє мовлення як багатовимірний феномен, що формується у контексті тілесних відчуттів і емоційних реакцій, створює базу для розуміння емоцій та намірів інших, допомагає прогнозувати поведінку співрозмовника, сприяє адаптації мовленнєвих стратегій. Лінгвістична емпатія: Т. Канн та колеги провели комплексне дослідження лінгвістичної емпатії, яке показало тісний зв'язок між лінгвістичною та психологічною емпатією, наявність специфічної активності мозку при обробці емпатичних висловлювань, залежність сприйняття емпатії від соціального та культурного контексту.

Мета статті полягає в аналізі впливу емоційного інтелекту на психолінгвістичні особливості мовлення, зокрема на адаптацію мовленнєвих стратегій, емоційну забарвленість висловлювань і пластичність комунікації. Дослідження базується на психолінгвістичному підході та спрямоване на виявлення ключових механізмів, що сприяють ефективній взаємодії у вербальному та невербальному аспектах.

Методи дослідження. У ході дослідження застосовувалися основні теоретичні методи, які включали аналіз наукових джерел, систематизацію, порівняння та узагальнення інформації. Систематичний огляд наукових публікацій, що стосуються впливу емоційного інтелекту на мовленнєву поведінку, дозволив дослідити ключові концепції та сучасні підходи, що лежать в основі цієї теми.

Метод порівняння був використаний для визначення схожих і відмінних рис у різних наукових підходах до вивчення взаємозв'язку між емоційним інтелектом і психолінгвістичними характеристиками мовлення. Синтез і узагальнення отриманих даних сприяли формуванню більш структурованого уявлення про механізми впливу емоційного інтелекту на гнучкість мовлення, емоційну забарвленість висловлювань і ефективність комунікації.

Застосування цих методів забезпечило концептуальне обґрунтування дослідження, дозволило визначити його ключові аспекти та сформулювати основу для подальшого аналізу й інтерпретації. Теоретичні підходи слугували фундаментом для розуміння складних зв'язків між емоційним інтелектом і мовленнєвими характеристиками, забезпечуючи наукову обґрунтованість і достовірність отриманих висновків.

Результати та дискусії. У цій статті ми розглянемо вплив емоційного інтелекту на психолінгвістичні особливості мовлення, акцентуючи увагу на ключових аспектах комунікації. Зокрема, дослідимо, як рівень емоційного інтелекту впливає на гнучкість мовлення, його емоційну забарвленість та здатність адаптуватися до комунікативного контексту. Також проаналізуємо взаємозв'язок між емоційним інтелектом, емпатією та мовленнєвими стратегіями, підкреслюючи їхню важливість для побудови ефективної взаємодії.

Додатково розглянемо сучасні виклики, пов'язані з інтеграцією емоційного інтелекту у процеси навчання та професійного розвитку. Аналіз дослідженої нами інформації буде спрямований на виявлення практичних рекомендацій для покращення мовленнєвої взаємодії через розвиток емоційного інтелекту, що дозволить підвищити якість комунікації та ефективність міжособистісного спілкування.

На думку деяких вчених, емоційний інтелект (EI) є визначальним чинником, який впливає на особливості мовленнєвої поведінки та психолінгвістичні характеристики мовлення. Тому люди з високим рівнем EI не лише краще усвідомлюють свої емоції, а й здатні більш точно та своєчасно розпізнавати емоційний стан співрозмовників. Це виявляється у їхній здатності до ефективного вербального та невербального спілкування, яке включає гнучкість мовлення, емоційну забарвленість висловлювань і адаптивність до контексту комунікації. Зокрема, EI корелює з ключовими психолінгвістичними характеристиками, такими як швидкість мовлення, його пластичність та здатність вербально передавати емоції. Науковці зазначають, що розвинений емоційний інтелект сприяє більш діалогічному типу спілкування, у якому співрозмовники ефективніше обмінюються

інформацією та емоціями. Зокрема, учасники з високим рівнем EI демонстрували кращу здатність контролювати власні емоції під час спілкування, що забезпечувало підвищену емоційну стабільність і знижувало ймовірність конфліктних ситуацій [Zhylin]. Дослідники підкреслюють, що розвиток EI має інтегруватися в навчальний процес, оскільки це підвищує адаптивність студентів, зокрема їхні професійні компетенції та мовленнєві навички. Такий підхід дозволяє не тільки покращити якість освітнього процесу, але й сприяє формуванню здатності до емпатії та конструктивної комунікації у професійній діяльності [Zhylin].

Ми схилиємось до позиції М. Жилина, Л. Смоковаба, В. Мендело та О. Зеленко стосовно того, що емоційний інтелект є важливою передумовою для формування емпатії через мовленнєві стратегії. Психолінгвістичні характеристики мовлення, такі як здатність до емоційної пластичності, швидка адаптація до змін у комунікативному середовищі та використання емпатичних висловлювань, є ключовими аспектами ефективної комунікації. Отож, розвиток EI є стратегічно важливим для забезпечення якісної мовленнєвої взаємодії, яка сприяє формуванню емпатії в освітньому та професійному середовищі.

С. Дага та Г. Райан вважають, що дослідження лінгвістичних здібностей має значний вплив на розвиток таких важливих психологічних характеристик, як емпатія, емоційний інтелект та когнітивна гнучкість. Автори акцентують на думці про те, що багатомовність сприяє кращим результатам у цих трьох аспектах, у порівнянні з монолінгвами. Ці вчені провели експеримент із залученням 90 учасників, яких поділили на групи за кількістю мов, якими вони володіють (монолінгви, білінгви та трілінгви). За результатами, трілінгви демонстрували найвищі показники емпатії, емоційного інтелекту та когнітивної гнучкості, тоді як монолінгви мали найнижчі результати. Ці висновки підкреслюють важливість багатомовності для соціальної взаємодії, ефективної комунікації та розвитку когнітивних здібностей.

Результати дослідження вказують на те, що лінгвістичні здібності безпосередньо впливають на здатність до емоційного розуміння та управління емоціями, що є ключовими еле-

ментами міжособистісної взаємодії. Висновки авторів спрямовані на популяризацію багатомовності як засобу покращення соціальних і когнітивних навичок [Daga, Rajan : 82].

Отож, С. Дага та Г. Райан підкреслюють, що багатомовність значно впливає на розвиток емпатії, емоційного інтелекту та когнітивної гнучкості. Лінгвістичні здібності, які розвиваються завдяки володінню кількома мовами, сприяють більшій ефективності соціальної взаємодії та емоційного розуміння. Результати дослідження демонструють важливість багатомовності для формування комунікативних і когнітивних навичок, що можуть позитивно впливати на особистісний і професійний розвиток.

На думку О. Чайковської, Л. Мельник та Л. Кузьо формування комунікативно-мовленнєвої компетентності є базовим чинником розвитку просоціальної поведінки, яка передбачає емпатію, альтруїзм і готовність до соціальної підтримки. Науковці зазначають, що така компетентність включає когнітивні (здатність до аналізу і планування мовленнєвої взаємодії), емоційні (розуміння емоцій співрозмовника та управління власними емоціями) і поведінкові (ефективність реалізації комунікативних стратегій) аспекти. Дослідження, проведене згаданими вченими, демонструє, що студенти першого курсу з розвинутими комунікативними навичками мають вищий рівень емпатії та альтруїстичних тенденцій, що сприяє їхній активній участі в соціально значущих проєктах. Проте автори також виявили зниження цих показників у студентів старших курсів, що може бути пов'язано із зростанням професійного стресу та меншою емоційною залученістю в соціальні ініціативи. Звідси випливає те, що просоціальна поведінка залежить від здатності до комунікативного контролю, яка включає гнучке управління мовленнєвою взаємодією в залежності від потреб і емоційного стану співрозмовника. Це вимагає систематичного розвитку комунікативно-мовленнєвих навичок у межах навчального процесу.

Отож, О. Чайковська, Л. Мельник та Л. Кузьо зауважують, що мовленнєві стратегії, які базуються на комунікативній компетентності, відіграють ключову роль у формуванні емпатії як невід'ємної складової просоціальної поведінки. Психолінгвістичний аналіз таких стра-

тегій дозволяє краще зрозуміти, як когнітивні й емоційні аспекти взаємодії можуть бути інтегровані для ефективного формування емпатії в соціальному та професійному середовищі. Це відкриває перспективи для розробки освітніх програм, які сприятимуть розвитку мовленнєвих стратегій, орієнтованих на емпатію та соціальну підтримку.

Е. Івашкевич та Л. Примачок здійснили дослідження, присвячене аналізу психолінгвістичних особливостей розвитку комунікативної компетентності в структурі соціального інтелекту педагогів, зокрема вчителів та директорів середніх шкіл. Зокрема, вчені наголошують, що комунікативна компетентність вчителя є ключовою складовою його професійної діяльності та включає здатність оптимізувати міжособистісні взаємостосунки в групі, соціальну сенситивність, комунікативний потенціал та інтерпретативну компетентність [Ivashkevych, Prymachok : 116]. Науковці наголошують, що комунікативна компетентність тісно пов'язана із соціальним інтелектом, який базується на рефлексивних та емпатійних здібностях особистості. Розвиток емпатії сприяє ефективнішій комунікації, формуванню довірливих відносин у колективі та підвищенню рівня освітнього процесу.

Особливу увагу в дослідженні приділено факторам, які впливають на розвиток комунікативної компетентності. Серед них автори виділяють професійний досвід педагога, психологічні характеристики особистості, а також гендерні відмінності, які можуть визначати особливості комунікативної поведінки. Важливим аспектом є актуалізація так званих скриптів рольового дейксису (стандартних мовленнєвих сценаріїв), які допомагають педагогу адаптуватися до різних комунікативних ситуацій. Додатково зазначається роль прагматичних елементів у мовленні, таких як експліцитні (відкриті) та імпліцитні (приховані) констативи, що сприяють формуванню комунікативної стратегії [Ivashkevych, Prymachok : 117].

Отож, автори наукової розвідки акцентують на тому, що розвиток комунікативної компетентності педагогів напряму впливає на їхню здатність до емпатійного розуміння. Педагог, який володіє високим рівнем емпатії, краще розуміє емоційний стан учнів, їхні потреби

й мотивацію, а також може ефективно взаємодіяти з ними у складних соціальних та освітніх ситуаціях.

Дослідження М. Вергари зосереджене на експериментальному феноменологічному підході до вивчення внутрішнього мовлення, яке відіграє важливу роль у формуванні емпатії. У ньому аналізуються зв'язки між внутрішнім мовленням, тілесними відчуттями, емоціями та інтуїтивним знанням, що створюють контекст для формування внутрішнього голосу в комунікації. Зокрема, зазначається, що внутрішнє мовлення є багатовимірним феноменом, який впливає на когнітивні й емоційні процеси. Взаємодія між вербальними (внутрішніми і зовнішніми) та невербальними компонентами комунікації створює базу для розуміння інших людей, їхніх емоцій і намірів. Внутрішнє мовлення формується у контексті тілесних відчуттів (наприклад, серцебиття, дихання) та емоційних реакцій, які сприяють усвідомленню й інтеграції досвіду.

Прикметно, що експериментальні методи, використані у дослідженні, включають феноменологічні інтерв'ю, методи спостереження за внутрішніми процесами та їхнє поєднання з когнітивним аналізом. За допомогою цих методів автори намагаються виявити, як відчуття та емоції модулюють зміст і структуру внутрішнього мовлення. Наукова розвідка також висвітлює роль суб'єктивного переживання і «чуттєвого знання» в процесі розвитку емпатії через внутрішні діалоги.

Автори розвідки зазначають, що емпатія як комунікативна стратегія ґрунтується на здатності до інтроспективного розуміння, активізації відповідного мовленнєвого сценарію та оцінки соціального контексту. Внутрішнє мовлення відіграє ключову роль у підготовці до діалогу, прогнозуванні реакцій співрозмовника та адаптації до комунікативної ситуації [Vergara : 18].

Отже, це дослідження розкриває важливість психолінгвістичного аналізу внутрішнього мовлення для формування емпатії. Внутрішній діалог, пов'язаний із когнітивними та емоційними стратегіями, дозволяє людині аналізувати власні почуття, прогнозувати поведінку співрозмовників та ефективно будувати комунікацію. Зокрема, підкреслюється, що емпатія розвива-

ється через інтеграцію сенсорних, емоційних і когнітивних аспектів внутрішнього мовлення, що дозволяє адаптувати мовленнєві стратегії до конкретного контексту. Таким чином, дослідження підтверджує, що емпатія як здатність до емоційного відгуку й соціальної взаємодії базується на складній взаємодії внутрішнього мовлення, емоцій та когнітивних процесів.

Т. Канн та його колеги комплексно аналізують взаємозв'язок між лінгвістичною емпатією і психологічною емпатією через використання поведінкових методів, нейрофізіологічних досліджень та електроенцефалографії. Автори розглядають лінгвістичну емпатію як здатність мовця адаптувати свій вибір лексичних та граматичних засобів, щоб точно відобразити емоційне ставлення та інтерпретацію подій чи суб'єктів у висловлюванні. Зокрема, експерименти показали, що лінгвістична емпатія тісно пов'язана з рівнем психологічної емпатії, але не є ідентичною їй. Особи з високим рівнем психологічної емпатії демонструють вищу чутливість до порушень емпатичних ієрархій у висловлюваннях. Наприклад, вони частіше відзначали неприйнятність висловлювань, які не відповідали нормам емпатії. Нейрофізіологічні дані підтвердили наявність специфічної активності мозку, що корелює з обробкою емпатичних висловлювань. Це включає зміни в лобно-скроневих зонах мозку, які пов'язані з когнітивною емпатією. Проте ці кореляції значною мірою залежали від контексту і не завжди узгоджувалися з рівнем психологічної емпатії, що свідчить про складну природу лінгвістичної емпатії. Учасники експериментів демонстрували різний рівень сприйняття емпатійних висловлювань залежно від рівня їх психологічної емпатії, що включало як позитивну оцінку висловлювань із правильною емпатійною структурою, так і критичне ставлення до тих, що порушують прийнятність через недостатню емоційну чутливість або надмірну прямолінійність. Автори наголошують, що сприйняття мовленнєвих стратегій сильно залежить від соціального, культурного й емоційного контексту. Наприклад, у формальних або професійних ситуаціях лінгвістична емпатія може проявлятися менш емоційно, але з більшою увагою до мовного стилю [Kann].

Зауважимо, що дослідження підкреслює важливість аналізу мовленнєвих стратегій як

інструменту для формування й оцінки емпатії. Лінгвістична емпатія, яка проявляється у виборі мовних засобів, забезпечує ключовий механізм передавання емоцій і взаєморозуміння. Результати дослідження відкривають перспективи для застосування таких підходів у міжособистісному спілкуванні, терапевтичній практиці, а також у розробці технологій обробки природної мови, спрямованих на покращення соціальної взаємодії.

О. Чебикін досліджує ключові психолінгвістичні механізми, які забезпечують зв'язок між мисленням, мовленням та емоціями в навчальному процесі, визначаючи їхній вплив на когнітивну активність особистості. Автор детально аналізує мотиваційно-цільові компоненти та емоційні переживання, які регулюють прояви цих механізмів у мисленнєво-мовленнєвій діяльності. Особливу увагу приділено етапам пізнавальної діяльності: орієнтаційно-мотиваційному, що відповідає за визначення навчальної задачі; виконавчому, під час якого відбувається пошук способів її вирішення; рефлексивно-оцінювальному, спрямованому на закріплення отриманих знань і методів розв'язання задач [Chebykin : 128].

Вчений пропонує концептуальну модель, що описує взаємодію мотивів, емоцій та мисленнєво-мовленнєвих дій у регуляції навчальної діяльності. У ній вирізняється роль емоціогенних ситуацій (несподіваність чи драматизація), які сприяють розвитку інтересу, радості та інших емоцій, що стимулюють навчальний процес. Зокрема, дослідник наголошує, що позитивні емоційні переживання є важливим фактором для формування теоретичного мислення учнів та їхньої успішності у розв'язанні навчальних завдань. Також О. Чебикін розглядає методи емоційно-комунікативної підтримки, спрямовані на забезпечення ефективною емоційною регуляцією у педагогічній діяльності. Наприклад, пропонуються вправи та тренінги для педагогів, які сприяють розвитку навичок саморегуляції, а також організації емоційно-комунікативної взаємодії з учнями. Ці методи включають як способи розвитку позитивного емоційного фону в освітньому середовищі, так і техніки підвищення мотивації учнів, що забезпечують їхню залученість до навчання [Chebykin : 130].

Отож, науковець демонструє, що ефективна емоційна регуляція, інтегрована з мисленнєво-мовленнєвими діями, може суттєво впливати на формування емпатії в освітньому середовищі. Впровадження емоційно-комунікативних методів взаємодії між учнями та педагогами сприяє створенню сприятливого середовища для формування емпатійного розуміння, що є важливим для досягнення освітніх цілей і розвитку гармонійних відносин у навчальному процесі.

Емпатія, яка є здатністю розуміти й розділяти думки та почуття інших, відіграє ключову роль у спілкуванні й взаємодії між людьми. Вона може проявлятися як тривала особистісна риса або як безпосередня реакція на конкретну ситуацію. Ситуативна емпатія часто відображається у мовленні, але її масштабне дослідження до цього часу було обмеженим [Zhou]. Для того, щоб зрозуміти, чи можна за допомогою аналізу тексту передбачити рівень ситуативної емпатії, яку виражає людина, науковці зібрили великий корпус текстових реакцій на різні історії, розробили комп'ютерні моделі та створили словник, пов'язаний із емпатією. Ці моделі продемонстрували зовнішню валідність, коли застосовувалися до текстів із соціальних мереж та кінематографічних сценаріїв. Науковці виділили кілька основних внесків своєї роботи: збір даних (створено найбільший на цей час корпус текстових повідомлень із маркерами ситуативної емпатії), розробка моделей (вони базуються на теоретичних принципах емпатії та використовують різні мовні особливості), словник емпатії (сформовано список слів і фраз, які асоціюються з емпатією). На думку вчених, застосування таких моделей є багатообіцяючим для широкого кола завдань. Також вчені підкреслюють, що мова прихильності, зосереджена на любові, милосерді та прощенні, відіграє ключову роль у формуванні емпатії як важливого компонента соціальної взаємодії. Завдяки риторичі прихильності, яка стимулює розвиток доброчинності, емоційної рівноваги та соціальної солідарності, забезпечується гармонійне співіснування людей незалежно від їхніх культурних чи релігійних відмінностей [Zhou].

Отож, психолінгвістичний підхід до аналізу цієї мови дозволяє виявити, як мовленнєві стратегії, засновані на позитивних емоціях та цінностях, сприяють регуляції емоцій, побудові

довірливих відносин і створенню безпечного суспільства. Це дослідження демонструє, що такі стратегії є потужним засобом формування емпатійного розуміння, підтримки емоційної стабільності та конструктивної комунікації, що підсилює їхню значущість для міжособистісної взаємодії.

Висновки. Отже, підсумовуючи, зазначимо, що дослідження впливу емоційного інтелекту (ЕІ) на психолінгвістичні характеристики мовлення демонструє важливість інтеграції емоційних і когнітивних компонентів у процес комунікації. Емоційний інтелект відіграє ключову роль у забезпеченні адаптивності мовлення, його пластичності, емоційної насиченості й точності передачі вербальних і невербальних сигналів. Це дозволяє не лише краще сприймати та інтерпретувати емоції співрозмовника, але й управляти власними емоціями, створюючи сприятливий контекст для спілкування.

Проаналізовані дослідження демонструють, що емоційний інтелект є ключовим чинником ефективної комунікації. Інтеграція емоційних і когнітивних компонентів у мовленнєву взаємодію сприяє розвитку емпатії, підвищенню якості міжособистісного спілкування та формуванню гармонійного соціального середовища.

Дослідження підтверджує, що високий рівень ЕІ сприяє формуванню діалогічного стилю спілкування, який забезпечує глибшу взаємодію між учасниками комунікації. Особливо це важливо в професійних та освітніх середовищах, де комунікативні навички є основою ефективної співпраці. Результати свідчать, що особи з високим рівнем ЕІ демонструють кращу здатність до управління емоціями, що знижує конфліктність, сприяє стабільності спілкування та підвищує ефективність передачі інформації. Інтеграція навчальних програм, спрямованих на розвиток ЕІ, може суттєво підвищити якість освітнього процесу та професійну підготовку майбутніх спеціалістів.

Перспективи подальших досліджень включають вивчення впливу ЕІ на невербальні аспекти комунікації, такі як тон голосу, міміка, жести, які також є важливими елементами ефективного спілкування. Також актуальним є дослідження культурних і соціальних відмінностей у розвитку ЕІ та його впливу на мовленнєву поведінку в багатокультурних середовищах. Іншою перспективною темою є аналіз впливу цифрових технологій, таких як штучний інтелект і інтерактивні навчальні платформи, на формування мовленнєвих і комунікативних стратегій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Chaikovska, O., Melnyk, L., & Kuzo, L. Interrelation of communicative speech competence and prosocial behavior of students. *Insight: The Psychological Dimensions of Society*, 2023. (10), 174–195. <https://doi.org/10.32999/2663-970X/2023-10-9> [in English].
2. Chebykin O. Psycholinguistic Mechanisms of Emotion Regulation of Educational Activity. *Insight: The Psychological Dimensions of Society*, 2023. (10), 117–136. <https://doi.org/10.32999/2663-970X/2023-10-6> [in English].
3. Daga, S., & Rajan, G. Investigating linguistic abilities and its relationship with empathy, emotional intelligence and cognitive flexibility. *Psycholinguistics*, 2023. 33(2), 57–89. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2023-33-2-57-89> [in English].
4. Hussain, H. A psycholinguistic study of the motivational role of the language of affection in the Qur'an in the development of a healthy personality. *International Journal of English Language and Linguistics Research*, 2021. 9(6), 32–46. <https://ejournals.org/ijellr/vol-9-issue-6-2021/a-psycholinguistic-study-of-the-motivational-role-of-the-language-of-affection-in-the-quran-in-the-development-of-a-healthy-personality/> [in English].
5. Ivashkevych, E., & Prymachok, L. Psycholinguistic Peculiarities of the Development of Communicative Competence of Teachers of Secondary Schools. *PSYCHOLINGUISTICS*, 2020. 27(1), 95–121. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-27-1-95-121> [in English].
6. Kann, T., Berman, S., Cohen, M. S., Goldknopf, E., Gülser, M., Erlikhman, G., Trinh, K., Yokoyama, O. T., & Zaidel, E. Linguistic empathy: Behavioral measures, neurophysiological correlates, and correlation with psychological empathy. *Neuropsychologia*, 2023. 191, 108650. <https://doi.org/10.1016/j.neuropsychologia.2023.108650> [in English].
7. Vergara, M. I., Cea, I., Calderón, J., & Martínez-Pernía, D. An experimental phenomenological approach to the study of inner speech in empathy: Bodily sensations, emotions, and felt knowledge as the experiential context of inner spoken voices. In *New perspectives on inner speech*, 2022. pp. 5–25. https://doi.org/10.1007/978-3-031-06847-8_5 [in English].
8. Zhou, K., Aiello, L. M., Šćepanović, S., Quercia, D., & Konrath, S. The language of situational empathy. *Proceedings of the ACM on Human-Computer Interaction*, 5(CSCW1), 2021. Article 13. <https://doi.org/10.1145/3449087> [in English].

9. Zhylin, M., Smokovab, L., Mendelo, V., & Zelenko, O. The impact of emotional intelligence on the psycholinguistic peculiarities of speech. *Multidisciplinary Science Journal*, 2023. 6(5), 2024061. <https://doi.org/10.31893/multiscience.2024061> [in English].

10. Гудзенко, О. Вплив мовленнєвої репрезентації у медіа на формування когнітивних стереотипів: аспекти психолінгвістики та сучасні виклики медіа-комунікацій. *Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки»*, 2023. № 4, С. 40–47. <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2023.4.6>

REFERENCES

1. Chaikovska, O., Melnyk, L., & Kuzo, L. (2023). Interrelation of communicative speech competence and prosocial behavior of students. *Insight: The Psychological Dimensions of Society*, (10), 174–195. <https://doi.org/10.32999/2663-970X/2023-10-9> [in English].

2. Chebykin O. (2023). Psycholinguistic Mechanisms of Emotion Regulation of Educational Activity. *Insight: The Psychological Dimensions of Society*, (10), 117-136. <https://doi.org/10.32999/2663-970X/2023-10-6> [in English].

3. Daga, S., & Rajan, G. (2023). Investigating linguistic abilities and its relationship with empathy, emotional intelligence and cognitive flexibility. *Psycholinguistics*, 33(2), 57–89. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2023-33-2-57-89> [in English].

4. Hussain, H. (2021). A psycholinguistic study of the motivational role of the language of affection in the Qur'an in the development of a healthy personality. *International Journal of English Language and Linguistics Research*, 9(6), 32–46. <https://ejournals.org/ijellr/vol-9-issue-6-2021/a-psycholinguistic-study-of-the-motivational-role-of-the-language-of-affection-in-the-quran-in-the-development-of-a-healthy-personality/> [in English].

5. Ivashkevych, E., & Prymachok, L. (2020). Psycholinguistic Peculiarities of the Development of Communicative Competence of Teachers of Secondary Schools. *PSYCHOLINGUISTICS*, 27(1), 95–121. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-27-1-95-121> [in English].

6. Kann, T., Berman, S., Cohen, M. S., Goldknopf, E., Gülser, M., Erlikhman, G., Trinh, K., Yokoyama, O. T., & Zaidel, E. (2023). Linguistic empathy: Behavioral measures, neurophysiological correlates, and correlation with psychological empathy. *Neuropsychologia*, 191, 108650. <https://doi.org/10.1016/j.neuropsychologia.2023.108650> [in English].

7. Vergara, M. I., Cea, I., Calderón, J., & Martínez-Pernía, D. (2022). An experimental phenomenological approach to the study of inner speech in empathy: Bodily sensations, emotions, and felt knowledge as the experiential context of inner spoken voices. In *New perspectives on inner speech* (pp. 5–25). https://doi.org/10.1007/978-3-031-06847-8_5 [in English].

8. Zhou, K., Aiello, L. M., Šćepanović, S., Quercia, D., & Konrath, S. (2021). The language of situational empathy. *Proceedings of the ACM on Human-Computer Interaction*, 5(CSCW1), Article 13. <https://doi.org/10.1145/3449087> [in English].

9. Zhylin, M., Smokovab, L., Mendelo, V., & Zelenko, O. (2023). The impact of emotional intelligence on the psycholinguistic peculiarities of speech. *Multidisciplinary Science Journal*, 6(5), 2024061. <https://doi.org/10.31893/multiscience.2024061> [in English].

10. Gudzenko, O. (2023). The influence of speech representation in the media on the formation of cognitive stereotypes: aspects of psycholinguistics and modern challenges of media communications. *Academic studies. Series «Humanities»*. Lutsk: Municipal institution of higher education «Lutsk Pedagogical College» of the Volyn Regional Council, 2023. No. 4. 40–47. <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2023.4.6> [in Ukrainian].

O. H. HUDZENKO

*Doctor of Philosophy in Philosophy, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Pedagogy and Psychology,
Volyn In-Service Teachers Training Institute, Lutsk, Ukraine
E-mail: o.gudzenko@vippp.org.ua
<https://orcid.org/0000-0003-2028-7697>*

T. V. PASTRYK

*Doctor of Psychology, Associate Professor, Acting Rector,
Volyn Medical Institute, Lutsk, Ukraine
E-mail: tetiana_pastryk@vmi.volyn.ua
<https://orcid.org/0000-0002-6329-9607>*

A. M. LAZKO

*PhD in Psychology, Vice-Rector for Scientific and Pedagogical Work,
Volyn Medical Institute, Lutsk, Ukraine
E-mail: alla_lazko@vmi.volyn.ua
<https://orcid.org/0000-0002-7731-4361>*

N. P. HALCHUN

*Doctor of Philosophy in Education, Pedagogical Sciences,
Head of the Department of General Training Disciplines,
Volyn Medical Institute, Lutsk, Ukraine
E-mail: nataliia_halchun@vmi.volyn.ua
<https://orcid.org/0000-0003-0431-638X>*

**PSYCHOLINGUISTIC MECHANISMS OF EMOTIONAL INTELLIGENCE INFLUENCE
ON COMMUNICATIVE EFFECTIVENESS**

In today's dynamic world, communication is becoming a key tool for social interaction, professional development, and personal fulfillment. The presented scientific article is devoted to a comprehensive study of the psycholinguistic mechanisms of emotional intelligence (EI) influence on the peculiarities of speech behavior and communicative effectiveness. The relevance of the study is stipulated by the need for a deeper understanding of the relationship between emotional intelligence, speech strategies, and the quality of interpersonal communication.

The scientific research is based on theoretical analysis and generalization of modern psycholinguistic studies that reveal the multifaceted impact of emotional intelligence on communication processes. The article systematically examines the key aspects of the interaction between emotional intelligence and speech behavior: from the adaptability of speech to the formation of empathic communication strategies.

The study demonstrates that individuals with a high level of emotional intelligence have a unique ability to adapt their language flexibly, accurately recognize the emotional states of their interlocutors, and communicate effectively in verbal and non-verbal ways. Particular attention is paid to the analysis of the impact of EI on the development of empathy, which is manifested in the ability not only to perceive but also to deeply understand the emotional context of communication.

The results of the study confirm the crucial role of emotional intelligence in the formation of communication competence, especially in educational and professional environments. Scientists emphasize the need to introduce special EI development programs that will help increase the effectiveness of interpersonal interaction, reduce conflict, and create a favorable communication space.

Further research prospects include studying the impact of EI on non-verbal aspects of communication, cultural peculiarities of communication behavior, and the potential of digital technologies in the development of emotionally intelligent communication.

Key words: emotional intelligence, psycholinguistics, communicative competence, speech strategies, empathy.